

บทที่ ๔

บทบาทที่ปฏิบัติอยู่ของอาจารย์

การศึกษามหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติอยู่ของอาจารย์ในบทนี้ แยกพิจารณาบทบาทของอาจารย์เป็นสองประเด็นใหญ่ คือ หน้าที่ที่อาจารย์ปฏิบัติ และสิทธิที่อาจารย์ได้รับ นอกจากนี้การศึกษามหาวิทยาลัยของอาจารย์ในประเด็นใหญ่แต่ละประเด็นนั้น ยังได้แยกพิจารณาประเด็นย่อยอีก คือ สาขาวิชาที่อาจารย์ทำงาน ตำแหน่งวิชาการ สถานที่ทำงานครั้งแรก และระยะเวลาเข้ารับราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อช่วยให้ผู้สนใจได้ทราบละเอียดเกี่ยวกับบทบาทที่อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปฏิบัติ

เป็นที่ ยอมรับกันทั่วไปว่า อาจารย์มีหน้าที่ค้นคว้าและเผยแพร่วิชาความรู้ ดังนั้น อาจารย์จึงต้องค้นคว้าและศึกษาอยู่เสมอเพื่อให้มีความรู้ใหม่ ๆ และถูกต้องยิ่งขึ้น และเนื่องจากปัจจุบันระบบการศึกษาเป็นแบบหน่วยกิตที่ต้องการให้นักศึกษามีเสรีภาพในการเลือกวิชาเรียนได้ตามความสนใจ อาจารย์จึงมีหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ให้คำปรึกษาทางวิชาการ และโดยที่อาจารย์เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการจ้ดองค้การและการบริหารบุคคล อาจารย์จึงได้มีส่วนร่วมบริหารมหาวิทยาลัยด้วยอีกหน้าที่หนึ่ง นอกจากนี้ อาจารย์ยังมีหน้าที่ให้บริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า อาจารย์มีหน้าที่สำคัญ คือ สอน วิจัย ให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา ช่วยบริหารมหาวิทยาลัย และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

จากการ สอดถามกลุ่มตัวอย่างอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ว่าอาจารย์ควรมีหน้าที่อะไรบ้าง ปรากฏว่า อาจารย์เกือบทุกคนระบุว่างานสอนเป็นหน้าที่ที่สำคัญ (ร้อยละ ๘๘.๕) ประมาณสามในสี่ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่างานวิจัย (ร้อยละ ๗๕.๓) เป็นหน้าที่สำคัญของอาจารย์ และมีอาจารย์น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่างานให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา (ร้อยละ ๔๐.๐) และงานบริการทางวิชาการแก่สังคม (ร้อยละ

๓๓.๘) เป็นหน้าที่สำคัญของอาจารย์ ส่วนอาจารย์ที่ระบுவางานบริหาร (ร้อยละ ๓.๒) เป็นหน้าที่สำคัญของอาจารย์นั้น มีจำนวนน้อยมาก ข้อที่น่าสังเกต คือ อาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๘๖.๘) พิจารณาวางานสอนเป็นหน้าที่ของอาจารย์ที่สำคัญที่สุด และเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ (ร้อยละ ๔๘.๖) มีความเห็นว่างานวิจัยเป็นหน้าที่สำคัญในลำดับที่สอง นอกจากนั้น มีอาจารย์จำนวนไม่น้อย (ร้อยละ ๒๘.๐) ที่มีความเห็นว่างานบริการทางวิชาการแก่สังคมมีความสำคัญเป็นลำดับที่สาม (โปรดดูตารางที่ ๔)

ตารางที่ ๔ หน้าที่ต่าง ๆ ของอาจารย์ จำแนกตามลำดับความสำคัญ

หน้าที่ต่าง ๆ ของอาจารย์	ลำดับความสำคัญ ^๑		
	๑	๒	๓
งานสอน	๘๖.๘	๖.๕	๑.๒
งานวิจัย	๑.๒	๔๘.๖	๒๔.๘
งานให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา	๑.๘	๒๓.๒	๑๕.๐
งานบริการทางวิชาการแก่สังคม	๐.๓	๘.๕	๒๘.๐
งานบริหาร	-	๐.๓	๒.๘
อื่น ๆ เช่น รับผิดชอบหน้าที่โดยตรงที่ได้รับ, ช่วยเหลือมหาวิทยาลัยและเผยแพร่เกียรติคุณของ มหาวิทยาลัย, รับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ	๕.๖	๓.๘	๕.๓

^๑อาจารย์ที่ไม่ระบุหน้าที่ของอาจารย์ที่สำคัญลำดับที่หนึ่ง (ร้อยละ ๔.๓) และที่สำคัญลำดับที่สอง (ร้อยละ ๘.๐) มีจำนวนน้อย ส่วนอาจารย์ที่ไม่ระบุหน้าที่ของอาจารย์ที่สำคัญลำดับที่สามนั้น มีจำนวนมากอย่างเห็นได้ชัด (ร้อยละ ๒๑.๘)

หน้าที่ที่อาจารย์ปฏิบัติ

จากการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ไปรคดูตารางที่ ๕) ปรากฏว่า อาจารย์เกือบทุกคนระบุว่าปฏิบัติงานต่าง ๆ ในกลุ่มหน้าที่สอนเป็นจำนวนมากใกล้เคียงกันมาก ได้แก่ อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชาที่สอน (ร้อยละ ๕๕.๗) เป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ เตรียมการสอน บรรยายในชั้นเรียน ออกและตรวจข้อสอบ อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชาอื่น ๆ และมีกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่ระบุว่าตรวจรายงานประจำภาคหรือตรวจการบ้าน (ร้อยละ ๔๗.๗) เป็นจำนวนน้อยที่สุด ในทำนองเดียวกัน อาจารย์เกือบทุกคนก็ระบุว่าให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา โดยให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษา (ร้อยละ ๕๕.๖) มากกว่าให้คำแนะนำในปัญหาทั่ว ๆ ไปแก่นักศึกษา (ร้อยละ ๔๔.๓) ส่วนงานวิจัยนั้น มีอาจารย์ที่ระบุว่าปฏิบัติงานวิจัยในสนามหรือวิจัยในห้องทดลอง (ร้อยละ ๕๖.๐) มากกว่าอาจารย์ที่ระบุว่าปฏิบัติงานวิจัยจากเอกสาร (ร้อยละ ๕๒.๕) งานบริหารมหาวิทยาลัยที่อาจารย์ปฏิบัติเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ประชุมเรื่องทั่วไป (ร้อยละ ๗๕.๔) นอกจากนั้น อาจารย์ได้ช่วยพิจารณานโยบายด้านวิชาการ พิจารณานโยบายด้านการบริหารงานบุคคล และพิจารณานโยบายด้านงบประมาณ ส่วนการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมนั้น อาจารย์ได้ช่วยเหลืองานสมาคมต่าง ๆ (ร้อยละ ๔๔.๐) เป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ จัดประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการร่วมกับหน่วยราชการหรือองค์การเอกชน จัดแสดงนิทรรศการทางวิชาการ เป็นวิทยากรให้หน่วยราชการและองค์การเอกชนทั่วไป ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาทั่ว ๆ ไป (ไม่ใช่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่) ช่วยเหลือในด้านสุขภาพอนามัย สอนและอบรมทางวิชาการแก่ข้าราชการและประชาชนทั่วไป มีส่วนร่วมในงานด้านสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นอาจารย์สอนพิเศษนอกมหาวิทยาลัย เป็นกรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการให้หน่วยราชการและองค์การเอกชน และมีกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่ระบุว่าเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการของศูนย์ให้คำปรึกษาทางวิชาการ (ร้อยละ ๑๕.๔) เป็นจำนวนน้อยที่สุด

ตารางที่ ๕ เปรียบเทียบอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ จำแนกตามสาขาวิชา

หน้าที่ต่าง ๆ	สาขาวิชา		
	อาจารย์สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ (๒๓๐ คน) (%)	อาจารย์สาขาวิชา สังคมศาสตร์ (๑๑๑ คน) (%)	รวม (๓๔๑ คน) (%)
<u>งานสอน</u>			
เตรียมการสอน (คำสอน คู่มือประกอบ การสอน)	๕๕.๑	๑๐๐.๐	๕๕.๕
บรรยายในชั้นเรียน	๕๖.๑	๑๐๐.๐	๕๗.๕
ออกและตรวจข้อสอบ	๕๕.๗	๑๐๐.๐	๕๗.๑
ตรวจรายงานประจำภาคหรือตรวจการบ้าน	๔๓.๐	๕๗.๓	๔๗.๗
อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชาที่ สอน	๕๕.๖	๑๐๐.๐	๕๕.๗
อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชา อื่น ๆ	๕๒.๖	๕๕.๖	๕๓.๓
<u>งานให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา</u>			
ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษา	๕๖.๑	๕๕.๖	๕๕.๖
ให้คำแนะนำในปัญหาทั่ว ๆ ไปแก่นักศึกษา	๔๕.๓	๕๖.๕	๔๕.๓
<u>งานวิจัย</u>			
วิจัยในสนามหรือวิจัยในห้องทดลอง	๖๓.๐	๕๑.๕	๕๖.๐
วิจัยจากเอกสาร	๕๐.๕	๕๕.๕	๕๖.๕
<u>งานบริหาร</u>			
ประชุมเรื่องทั่วไป	๗๓.๕	๗๕.๓	๗๕.๕
พิจารณานโยบายด้านวิชาการ	๖๓.๕	๗๕.๑	๖๖.๓
พิจารณานโยบายด้านการบริหารงานบุคคล	๕๑.๓	๕๓.๖	๕๑.๕
พิจารณานโยบายด้านงบประมาณ	๓๕.๗	๓๕.๖	๓๕.๐

ตารางที่ ๕ (ต่อ) เปรียบเทียบอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ จำแนกตามสาขาวิชา

หน้าที่ต่าง ๆ	สาขาวิชา		
	อาจารย์สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ (๒๓๐ คน) (%)	อาจารย์สาขาวิชา สังคมศาสตร์ (๑๑๑ คน) (%)	รวม (๓๔๑ คน) (%)
งานบริการทางวิชาการแก่สังคม			
สอนและอบรมทางวิชาการแก่ข้าราชการ และประชาชนทั่วไป	๓๒.๖	๔๑.๔	๓๕.๕
จัดประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการร่วมกับ หน่วยราชการหรือองค์กรเอกชน	๓๗.๐	๕๐.๕	๔๑.๓
จัดแสดงนิทรรศการทางวิชาการ	๔๓.๕	๓๕.๑	๔๐.๔
ช่วยเหลือในค่านิสิตภาพอนามัย	๔๗.๘	๑๕.๓	๓๗.๒
เป็นอาจารย์สอนพิเศษนอกมหาวิทยาลัย	๒๓.๘	๓๖.๐	๒๗.๘
เป็นวิทยากรให้หน่วยราชการและองค์กร เอกชนทั่วไป	๓๕.๗	๔๔.๑	๓๘.๔
เป็นกรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการให้ หน่วยราชการหรือองค์กรเอกชน	๒๓.๕	๒๖.๑	๒๔.๓
ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาทั่ว ๆ ไป (ไม่ใ้แก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	๓๗.๐	๔๐.๕	๓๘.๑
เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ของศูนย์ให้คำปรึกษา ทางวิชาการ	๒๐.๔	๑๗.๑	๑๘.๖
ช่วยเหลืองานของสมาคมต่าง ๆ	๔๕.๒	๔๑.๔	๔๔.๐
มีส่วนร่วมในงานด้านสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	๓๒.๖	๔๑.๔	๓๕.๕

หน้าที่: สาขาวิชา

จากการวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมุ่งพิจารณาจำแนกอาจารย์ตามสาขาวิชา (โปรดดูตารางที่ ๕) พบว่า กลุ่มตัวอย่าง อาจารย์ที่ศึกษาประกอบด้วยอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ ๖๗.๘) เป็น จำนวนมากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ (ร้อยละ ๓๒.๒) อาจารย์ทั้งสองสาขา วิชาเกือบทุกคนระบุว่าปฏิบัติงานสอนและงานให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา ข้อแตกต่าง ในการปฏิบัติหน้าที่ที่เห็นได้ชัด คือ อาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ให้คำแนะนำทาง วิชาการแก่นักศึกษามากกว่าให้คำแนะนำในปัญหาทั่ว ๆ ไป แต่อาจารย์ในสาขาวิชาสังคม ศาสตร์ให้คำแนะนำในปัญหาทั่ว ๆ ไปแก่นักศึกษามากกว่าให้คำแนะนำทางวิชาการ และ เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาของอาจารย์ทั้งสองสาขา วิชาแล้ว ยิ่งปรากฏชัดว่า อาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่ นักศึกษามากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ แต่อาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ให้ คำแนะนำในปัญหาทั่ว ๆ ไปแก่นักศึกษามากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

ส่วนการปฏิบัติงานวิจัยนั้น อาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ปฏิบัติงานวิจัยใน สนามหรือวิจัยในห้องทดลองมากกว่างานวิจัยจากเอกสาร ส่วนอาจารย์ในสาขาวิชาสังคม ศาสตร์ปฏิบัติงานวิจัยจากเอกสารมากกว่างานวิจัยในสนามหรือวิจัยในห้องทดลอง และ เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานวิจัยของอาจารย์ทั้งสองสาขาวิชาแล้ว พบว่า อาจารย์ใน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ปฏิบัติงานวิจัยในสนามหรือวิจัยในห้องทดลอง (ร้อยละ ๖๓.๐) มาก กว่าอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ (ร้อยละ ๔๐.๘) อย่างเห็นได้ชัด แต่อาจารย์ใน สาขาวิชาสังคมศาสตร์ปฏิบัติงานวิจัยจากเอกสาร (ร้อยละ ๕๕.๕) มากกว่าอาจารย์ใน สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ ๕๐.๘) เล็กน้อย ในด้านการปฏิบัติงานบริหารมหาวิทยาลัย อาจารย์ทั้งสองสาขาวิชาที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในกลุ่มหน้าที่บริหารมหาวิทยาลัยมีจำนวนไม่ แตกต่างกันนัก ดังจะเห็นได้ว่าอาจารย์ทั้งสองสาขาวิชาส่วนใหญ่ประชุมเรื่องทั่วไป นอกจาก นั้น มีหน้าที่ช่วยพิจารณานโยบายด้านวิชาการ พิจารณานโยบายด้านการบริหารงานบุคคล และพิจารณานโยบายด้านงบประมาณ ข้อที่น่าสังเกต คือ มีอาจารย์ในสาขาวิชาสังคม

ศาสตร์ปฏิบัติงานเหล่านี้เป็นจำนวนมากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เมื่อเปรียบเทียบ
เทียบการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในกลุ่มหน้าที่บริการทางวิชาการแก่สังคมของอาจารย์ทั้งสอง
สาขาวิชา พบว่า อาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์
ที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในกลุ่มหน้าที่บริการทางวิชาการแก่สังคมมีจำนวนไม่แตกต่างกันนัก ยก
เว้นการช่วยเหลือในค่านสุขภาพอนามัยซึ่งอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ระบุว่าปฏิบัติ
(ร้อยละ ๔๗.๘) มากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ (ร้อยละ ๑๕.๓) อย่างเห็น
ได้ชัด ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ อาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์จัดประชุมหรือสัมมนา
ทางวิชาการร่วมกับหน่วยราชการหรือองค์กรเอกชน (ร้อยละ ๕๐.๕) มากกว่าอาจารย์
ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ (ร้อยละ ๓๗.๐)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้าที่: ตำแหน่งวิชาการ

จากการวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมุ่งพิจารณาจำแนกอาจารย์ตามตำแหน่งวิชาการ (โปรดดูตารางที่ ๖) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วยผู้ที่อยู่ในตำแหน่งอาจารย์ (ร้อยละ ๖๔.๘) เป็นจำนวนมากกว่าผู้ที่อยู่ในตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ร้อยละ ๓๔.๖) อาจารย์ทุกตำแหน่งวิชาการ เกือบทุกคนปฏิบัติงานสอนและงานให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา ที่น่าสนใจ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในกลุ่มหน้าที่สอนและให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษามากกว่าอาจารย์เล็กน้อย

เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานวิจัยของกลุ่มอาจารย์กับกลุ่มผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์แล้ว พบว่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ปฏิบัติงานวิจัยมากกว่าอาจารย์อย่างเห็นได้ชัด ข้อที่น่าสนใจคือ ในกลุ่มอาจารย์มีผู้ปฏิบัติงานวิจัยจากเอกสารมากกว่าปฏิบัติงานวิจัยในสนามหรืองานวิจัยในห้องทดลอง แต่ในกลุ่มผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์กลับตรงกันข้าม คือ มีผู้ปฏิบัติงานวิจัยในสนามหรืองานวิจัยในห้องทดลองมากกว่างานวิจัยจากเอกสาร ส่วนงานบริหารมหาวิทยาลัยที่กลุ่มอาจารย์ปฏิบัติกันเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ประชุมเรื่องทั่วไป แต่งานบริหารมหาวิทยาลัยที่กลุ่มผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ปฏิบัติเป็นจำนวนมากที่สุดคือ พิจารณานโยบายด้านวิชาการ ยิ่งไปกว่านั้น ส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ยังได้ปฏิบัติงานบริหารอื่น ๆ ด้วย เช่น ประชุมเรื่องทั่วไป พิจารณานโยบายด้านการบริหารงานบุคคล และพิจารณานโยบายค่านงบประมาณ ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มอาจารย์ที่มีประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มอาจารย์ที่ระบุว่าได้พิจารณานโยบายด้านวิชาการ ส่วนกลุ่มอาจารย์ที่ช่วยพิจารณานโยบายด้านการบริหารงานบุคคล และพิจารณานโยบายค่านงบประมาณมีจำนวนน้อยมาก ในด้านการปฏิบัติงานบริการทางวิชาการแก่สังคมนั้น กลุ่มอาจารย์สนใจปฏิบัติเป็นจำนวนน้อยกว่ากลุ่มผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ดังจะเห็นได้ว่างาน

ที่กลุ่มผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ปฏิบัติเป็นจำนวนมากที่สุด ได้แก่ ช่วยเหลืองานของสมาคมต่าง ๆ นั้น มีกลุ่มอาจารย์ประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ ๓๖.๒) เท่านั้นที่ปฏิบัติ แต่เกินกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ร้อยละ ๕๕.๓) ที่ปฏิบัติงานนี้ ยิ่งการเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ของ ศูนย์ให้คำปรึกษาทางวิชาการ มีกลุ่มอาจารย์ปฏิบัติ (ร้อยละ ๑๓.๖) เป็นจำนวนน้อยมาก แต่มีกลุ่มผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ปฏิบัติงานนี้ (ร้อยละ ๓๐.๕) เป็นจำนวนไม่น้อย งานบริการทางวิชาการแก่สังคมอื่น ๆ ที่อาจารย์สนใจปฏิบัติ ที่เห็นได้ชัด คือ จัดแสดงนิทรรศการทางวิชาการ จัดประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการร่วมกับหน่วยราชการหรือองค์กรเอกชน และช่วยเหลือในด้านสุขภาพอนามัย มีอาจารย์ปฏิบัติหนึ่งในสาม ในขณะที่เกือบครึ่งหนึ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ที่ปฏิบัติงานนี้ นอกจากนั้น มากกว่าครึ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ยังปฏิบัติงานบริการทางวิชาการแก่สังคมอื่น ๆ อีก เช่น เป็นวิทยากรให้หน่วยราชการและองค์กรเอกชนทั่วไป และมีส่วนร่วมในงานด้านสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒ เปรียบเทียบอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ จำแนกตามตำแหน่งวิชาการ

หน้าที่ต่าง ๆ	ตำแหน่งวิชาการ		
	อาจารย์ (๒๒๑ คน) (%)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ (๑๑๘ คน) (%)	รวม (๓๔๑ คน) ^๑ (%)
<u>งานสอน</u>			
เตรียมการสอน (คำสอน อุปกรณ์ประกอบ การสอน)	๕๕.๗	๑๐๐.๐	๕๕.๘
บรรยายในชั้นเรียน	๕๕.๘	๑๐๐.๐	๕๗.๘
ออกและตรวจข้อสอบ	๕๕.๘	๕๕.๒	๕๗.๑
ตรวจรายงานประจำภาคหรือตรวจการบ้าน	๘๖.๘	๘๕.๘	๘๗.๗
อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชาที่ สอน	๕๕.๕	๑๐๐.๐	๕๕.๗
อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชา อื่น ๆ	๕๒.๘	๕๘.๕	๕๓.๓
<u>งานให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา</u>			
ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษา	๕๔.๑	๕๘.๓	๕๕.๖
ให้คำแนะนำในปัญหาทั่ว ๆ ไปแก่นักศึกษา	๘๖.๘	๕๐.๗	๘๘.๓
<u>งานวิจัย</u>			
วิจัยในสนามหรือวิจัยในห้องทดลอง	๔๓.๘	๗๘.๘	๕๖.๐
วิจัยจากเอกสาร	๔๔.๓	๖๗.๘	๕๖.๕
<u>งานบริหาร</u>			
ประชุมเรื่องทั่วไป	๗๑.๐	๘๓.๘	๗๕.๘
พิจารณานโยบายด้านวิชาการ	๕๖.๑	๘๕.๖	๖๖.๓

^๑กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๔๑ คน แต่ไม่ระบุตำแหน่งวิชาการ ๒ คนคงเหลือ

ตารางที่ ๒ (ต่อ) เปรียบเทียบอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ จำแนกตามตำแหน่งวิชาการ

หน้าที่ต่าง ๆ	ตำแหน่งวิชาการ		
	อาจารย์ (๒๒๑ คน) (%)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ (๑๑๘ คน) (%)	รวม (๓๔๑ คน) (%)
<u>งานบริหาร (ต่อ)</u>			
พิจารณาโยบายด้านการบริหารงานบุคคล	๒๘.๘	๒๕.๓	๔๑.๘
พิจารณาโยบายด้านงบประมาณ	๒๕.๓	๒๕.๓	๓๕.๐
<u>งานบริการทางวิชาการแก่สังคม</u>			
สอนและอบรมทางวิชาการแก่ข้าราชการและ ประชาชนทั่วไป	๒๘.๕	๔๘.๓	๓๕.๕
จัดประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการร่วมกับ หน่วยราชการหรือองค์กร เอกชน	๓๓.๘	๕๔.๒	๔๑.๓
จัดแสดงนิทรรศการทางวิชาการ	๓๘.๐	๔๕.๘	๔๐.๘
ช่วยเหลือในค่านสุขภาพอนามัย	๓๓.๐	๔๔.๘	๓๗.๒
เป็นอาจารย์สอนพิเศษนอกมหาวิทยาลัย	๒๑.๗	๓๘.๘	๒๗.๘
เป็นวิทยากรให้หน่วยราชการและองค์กร เอกชนทั่วไป	๒๘.๘	๕๔.๒	๓๘.๔
เป็นกรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการให้ หน่วยราชการหรือองค์กร เอกชน	๑๕.๘	๔๐.๗	๒๘.๓
ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาทั่ว ๆ ไป (ไม่ใช่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	๓๒.๑	๔๘.๓	๓๘.๑
เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการของศูนย์ให้คำปรึกษา ทางวิชาการ	๑๓.๖	๓๐.๕	๑๘.๔
ช่วยเหลืองานของสมาคมต่าง ๆ	๓๖.๒	๕๘.๓	๔๔.๐
มีส่วนร่วมในงานด้านสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	๒๖.๒	๕๒.๕	๓๕.๕

หน้าที่: สถานที่ทำงานครั้งแรก

จากการวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมุ่งพิจารณาจำแนกอาจารย์ตามสถานที่ทำงานครั้งแรก (โปรดดูตารางที่ ๙) พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่ศึกษาประกอบด้วยอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ร้อยละ ๕๓.๔) เป็นจำนวนมากกว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ (ร้อยละ ๔๖.๐) อาจารย์ทั้งสองกลุ่มปฏิบัติงานสอนเกือบทุกคน และอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในกลุ่มหน้าที่สอนมากกว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ เล็กน้อย ยกเว้นการอ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ ระบุว่าปฏิบัติมากกว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจารย์ทั้งสองกลุ่มนี้ยังระบุว่าให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาเกือบทุกคนโดยใช้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษามากกว่าให้คำแนะนำในปัญหาทั่ว ๆ ไป เป็นที่น่าสังเกตว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ ปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้มากกว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เล็กน้อย

ส่วนการปฏิบัติงานวิจัยนั้น เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า มีอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ ปฏิบัติงานวิจัยในสนามหรือวิจัยในห้องทดลอง รวมทั้งงานวิจัยจากเอกสาร (ร้อยละ ๖๐.๕) เป็นจำนวนใกล้เคียงกัน ซึ่งแตกต่างจากอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มีอาจารย์ระบุว่าปฏิบัติงานวิจัยในสนามหรือวิจัยในห้องทดลอง (ร้อยละ ๕๑.๑) มากกว่าอาจารย์ที่ระบุว่าปฏิบัติงานวิจัยจากเอกสาร (ร้อยละ ๔๕.๖) ที่น่าสนใจ คือ อาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ ปฏิบัติงานวิจัยในสนามหรืองานวิจัยในห้องทดลอง และงานวิจัยจากเอกสารมากกว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ งานบริหารมหาวิทยาลัยที่อาจารย์ทั้งสองกลุ่มนี้ปฏิบัติเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ประชุมเรื่องทั่วไป ข้อที่น่าสังเกต คือ อาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ ช่วยพิจารณานโยบายด้านวิชาการ พิจารณานโยบายด้านการบริหารงานบุคคล และพิจารณาโยบายด้านงบประมาณมากกว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเช่นเดียวกัน อาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ

ปฏิบัติงานบริการทางวิชาการแก่สังคมมากกว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ ที่เห็นได้ชัดที่สุด คือ มีอาจารย์ที่ทำงานในหน่วยงานอื่น ๆ เป็นกรรมการและ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการให้หน่วยราชการและองค์การเอกชน (ร้อยละ ๔๐.๘) มากกว่า
อาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ร้อยละ ๑๐.๔) ยกเว้นการช่วย
เหลือในค่าน้ำสุขภาพซึ่งอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ร้อยละ ๔๐.๑)
ปฏิบัติมากกว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ (ร้อยละ ๓๓.๘)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๗ เปรียบเทียบอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ จำแนกตามสถานที่ทำงานครั้งแรก

หน้าที่ต่าง ๆ	สถานที่ทำงานครั้งแรก		
	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ (๑๘๒ คน) (%)	หน่วยงาน อื่น ๆ (๑๕๗ คน) (%)	รวม (๓๔๑ คน) ^๑ (%)
<u>งานสอน</u>			
เตรียมการสอน (คำสอน อุปกรณ์ประกอบการสอน)	๕๕.๕	๕๕.๔	๕๕.๔
บรรยายในชั้นเรียน	๕๘.๔	๕๖.๒	๕๗.๔
ออกและตรวจข้อสอบ	๕๗.๘	๕๖.๒	๕๗.๑
ตรวจรายงานประจำภาคหรือตรวจการบ้าน	๘๖.๓	๘๕.๘	๘๗.๗
อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชาที่สอน	๑๐๐.๐	๕๕.๔	๕๕.๗
อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชาอื่น ๆ	๕๒.๓	๕๔.๓	๕๓.๓
<u>งานให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา</u>			
ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษา	๕๔.๐	๕๗.๕	๕๕.๖
ให้คำแนะนำในปัญหาทั่ว ๆ ไปแก่นักศึกษา	๘๔.๖	๕๓.๐	๘๘.๓
<u>งานวิจัย</u>			
วิจัยในสนามหรือวิจัยในห้องทดลอง	๕๑.๑	๖๑.๑	๕๖.๐
วิจัยจากเอกสาร	๕๕.๖	๖๐.๕	๕๖.๕
<u>งานบริหาร</u>			
ประชุมเรื่องทั่วไป	๗๑.๔	๗๕.๖	๗๕.๔
พิจารณานโยบายด้านวิชาการ	๕๕.๓	๗๔.๕	๖๖.๓
พิจารณานโยบายด้านการบริหารงานบุคคล	๓๕.๖	๔๕.๗	๔๑.๕
พิจารณานโยบายด้านงบประมาณ	๓๓.๕	๔๕.๕	๓๙.๐

^๑ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๔๑ คน แต่ไม่ระบุสถานที่ทำงานครั้งแรก ๒ คน คงเหลือ ๓๓๙ คน

ตารางที่ ๗ (ต่อ) เปรียบเทียบอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ จำแนกตามสถานที่ทำงานครั้งแรก

หน้าที่ต่าง ๆ	สถานที่ทำงานครั้งแรก		
	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ (๑๘๒ คน) (%)	หน่วยงาน อื่น ๆ (๑๕๗ คน) (%)	รวม (๓๔๑ คน) (%)
งานบริการทางวิชาการแก่สังคม			
สอนและอบรมทางวิชาการแก่ข้าราชการและประชาชน ทั่วไป	๓๐.๒	๔๖.๐	๓๕.๕
จัดประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการร่วมกับหน่วยราชการ หรือองค์การเอกชน	๓๔.๖	๔๕.๐	๔๑.๓
จัดแสดงนิทรรศการทางวิชาการ	๓๕.๗	๔๖.๕	๔๐.๘
ช่วยเหลือในค่านิสิตอาสาสมัคร	๔๐.๑	๓๓.๘	๓๗.๒
เป็นอาจารย์สอนพิเศษนอกมหาวิทยาลัย	๒๓.๑	๓๓.๘	๒๗.๕
เป็นวิทยากรให้หน่วยราชการและองค์การเอกชนทั่วไป	๒๕.๗	๔๕.๐	๓๘.๔
เป็นกรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการให้หน่วยราชการ หรือองค์การเอกชน	๑๐.๕	๔๐.๘	๒๔.๓
ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาทั่ว ๆ ไป (ไม่ใช่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	๓๑.๕	๔๕.๒	๓๘.๑
เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการของศูนย์ให้คำปรึกษา ทางวิชาการ	๑๕.๕	๒๓.๖	๑๙.๔
ช่วยเหลืองานของสมาคมต่าง ๆ	๓๕.๗	๕๓.๕	๔๔.๐
มีส่วนร่วมในงานด้านสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	๒๘.๖	๔๓.๓	๓๕.๕

หน้าที่: ระยะเวลาบริหารงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมุ่งพิจารณาจำแนกอาจารย์ตามระยะเวลาบริหารงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (โปรดดูตารางที่ ๘) พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่ศึกษาประกอบด้วยอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงาน ๔-๕ ปี (ร้อยละ ๔๐.๖) เป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงาน ๑๐-๑๕ ปี (ร้อยละ ๒๕.๑), ๑-๓ ปี (ร้อยละ ๒๒.๖) และอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยกว่า ๑ ปี (ร้อยละ ๙.๖) เป็นจำนวนน้อยที่สุด อาจารย์ส่วนใหญ่ระบุว่าปฏิบัติงานต่าง ๆ ในกลุ่มหน้าที่สอน และอาจารย์ทุกกลุ่มยังระบุว่าได้เตรียมการสอน และอ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชาอื่น ๆ เป็นจำนวนใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยที่สุด คือ น้อยกว่า ๑ ปีจนถึงอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานนานที่สุด คือ ๑๐-๑๕ ปีล้วนระบุว่าได้อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชาที่สอนเป็นจำนวนมากที่สุด และยังคงตรวจรายงานประจำภาคหรือตรวจการบ้านเป็นจำนวนน้อยที่สุดเหมือนกันอีกด้วย ทั้งนี้ มีอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานตั้งแต่ ๔ ปีขึ้นไประบุว่าได้บรรยายในชั้นเรียน ออกและตรวจข้อสอบ (ร้อยละ ๑๐๐.๐ และ ๙๙.๐) เป็นจำนวนมากที่สุด และมากกว่าอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยกว่า ๑ ปี (ร้อยละ ๘๐.๘) อย่างเห็นได้ชัด อาจารย์ทุกกลุ่มระบุว่าให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน โดยมีอาจารย์ระบุว่าให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษามากกว่าอาจารย์ที่ระบุว่าให้คำแนะนำในปัญหาทั่ว ๆ ไปแก่นักศึกษา

สำหรับงานวิจัยนั้น อาจารย์ทุกกลุ่มระบุว่าปฏิบัติงานวิจัยในสนามหรือวิจัยในห้องทดลองมากกว่าอาจารย์ที่ระบุว่าปฏิบัติงานวิจัยจากเอกสาร ทั้งนี้ อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานตั้งแต่ ๔ ปีขึ้นไปปฏิบัติงานวิจัยเป็นจำนวนมากที่สุด ในขณะที่อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยกว่า ๑ ปีปฏิบัติเป็นจำนวนน้อยที่สุด อาจารย์ทุกกลุ่มระบุว่าได้ประชุมเรื่องทั่วไปเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ พิจารณานโยบายด้านวิชาการ พิจารณานโยบายด้านการบริหารงานบุคคล และพิจารณานโยบายด้านงบประมาณ อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไปได้พิจารณานโยบายด้านวิชาการ พิจารณา

นโยบายด้านการบริหารงานบุคคล และพิจารณาโยบายด้านงบประมาณ (ร้อยละ ๘๘.๘, ๖๒.๖ และ ๕๘.๖) เป็นจำนวนมากที่สุด และมากกว่าอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยกว่า ๑ ปี (ร้อยละ ๓๐.๘, ๑๑.๕ และ ๑๑.๕) อย่างเห็นได้ชัด แต่สำหรับการประชุมเรื่องทั่วไป อาจารย์ทุกกลุ่มปฏิบัติเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไปให้บริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นจำนวนมากที่สุด แต่อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยกว่า ๑ ปีปฏิบัติเป็นจำนวนน้อยที่สุด ทั้งนี้ มีอาจารย์ทุกกลุ่ม คือ อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยกว่า ๑ ปี, ๑-๓ ปี, ๔-๕ ปี และ ๑๐-๑๕ ปีปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้เป็นจำนวนไม่แตกต่างกันมากนัก คือ จัดแสดงนิทรรศการทางวิชาการ ช่วยเหลือในค่านิสิตพยาบาล เป็นอาจารย์สอนพิเศษนอกมหาวิทยาลัย เป็นวิทยากรให้หน่วยราชการและองค์การเอกชนทั่วไป เป็นกรรมการและที่ปรึกษาคณะกรรมการให้หน่วยราชการและองค์การเอกชน ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาทั่ว ๆ ไป (ไม่ใช่แก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่) เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการของศูนย์ให้คำปรึกษาทางวิชาการ และมีส่วนร่วมในงานค่ายสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แต่สำหรับการสอนและอบรมทางวิชาการแก่ข้าราชการและประชาชนทั่วไป จัดประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการร่วมกับหน่วยราชการหรือองค์การเอกชน และช่วยเหลืองานของสมาคมต่าง ๆ นั้น อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงาน ๑๐-๑๕ ปีปฏิบัติ (ร้อยละ ๔๕.๕, ๖๐.๖ และ ๕๕.๖) มากกว่าอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยกว่า ๑ ปี (ร้อยละ ๗.๗, ๑๑.๕ และ ๑๕.๒) อย่างเห็นได้ชัด

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕ เปรียบเทียบอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ
 จำแนกตามระยะเวลารับราชการ ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หน้าที่ต่าง ๆ	ระยะเวลารับราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่				รวม (๓๔๑ คน) ^๑ (%)
	น้อยกว่า ๑ ปี (๒๖ คน) (%)	๑-๓ ปี (๗๗ คน) (%)	๔-๕ ปี (๑๓๘ คน) (%)	๑๐-๑๕ ปี (๕๕ คน) (%)	
งานสอน					
เตรียมการสอน (คำสอน อุปกรณ์ ประกอบการสอน)	๕๒.๓	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๕๕.๕
บรรยายในชั้นเรียน	๘๐.๘	๕๕.๘	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๕๗.๕
ออกและตรวจข้อสอบ	๘๐.๘	๕๖.๑	๕๕.๓	๕๕.๐	๕๗.๑
ตรวจรายงานประจำภาคหรือตรวจ การบ้าน	๗๓.๑	๘๕.๗	๕๐.๖	๘๘.๕	๘๗.๗
อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับ สาขาวิชาที่สอน	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	๕๕.๐	๕๕.๗
อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับ สาขาวิชาอื่น ๆ	๑๐๐.๐	๕๖.๒	๕๑.๓	๕๕.๐	๕๓.๓
งานให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา					
ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษา	๕๒.๓	๕๓.๕	๕๖.๘	๕๗.๐	๕๕.๖
ให้คำแนะนำในปัญหาทั่ว ๆ ไปแก่นัก ศึกษา	๘๐.๘	๘๕.๗	๕๐.๖	๘๘.๕	๘๘.๓
งานวิจัย					
วิจัยในสนามหรือวิจัยในห้องทดลอง	๓๐.๘	๕๑.๖	๖๓.๐	๖๓.๖	๕๖.๐
วิจัยจากเอกสาร	๒๓.๑	๕๔.๒	๕๘.๗	๕๗.๖	๕๖.๕

^๑กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๔๑ คน แต่ไม่ระบุระยะเวลารับราชการใน
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๑ คนคงเหลือ ๓๔๐ คน

ตารางที่ ๕ (ต่อ) เปรียบเทียบอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ
จำแนกตามระยะเวลาบริหารในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หน้าที่ต่าง ๆ	ระยะเวลาบริหารในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่				รวม (๓๔๑ คน) (%)
	น้อยกว่า ๑ ปี (๒๖ คน) (%)	๑-๓ ปี (๗๗ คน) (%)	๔-๕ ปี (๑๓๘ คน) (%)	๑๐-๑๕ ปี (๕๕ คน) (%)	
<u>งานบริหาร</u>					
ประชุมเรื่องทั่วไป	๖๕.๔	๖๖.๒	๗๓.๙	๘๖.๙	๗๕.๘
พิจารณาโยกย้ายด้านวิชาการ	๓๐.๘	๕๔.๕	๖๕.๙	๘๔.๘	๖๖.๓
พิจารณาโยกย้ายด้านการบริหาร งานบุคคล	๑๑.๕	๑๙.๕	๔๔.๙	๖๒.๖	๔๑.๙
พิจารณาโยกย้ายค่านงบประมาณ	๑๑.๕	๑๘.๒	๔๑.๓	๕๘.๖	๓๙.๐
<u>งานบริการทางวิชาการแก่สังคม</u>					
สอนและอบรมทางวิชาการแก่ ข้าราชการและประชาชนทั่วไป	๗.๗	๒๔.๗	๓๖.๒	๔๙.๕	๓๕.๕
จัดประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการร่วมกับ หน่วยงานราชการหรือองค์กร เอกชน	๑๑.๕	๒๖.๐	๔๑.๓	๖๐.๖	๔๑.๓
จัดแสดงนิทรรศการทางวิชาการ	๒๓.๑	๓๑.๒	๔๓.๕	๔๘.๕	๔๐.๘
ช่วยเหลือในค่านสุขภาพอนามัย	๑๘.๒	๓๗.๗	๓๓.๓	๔๖.๕	๓๗.๒
เป็นอาจารย์สอนพิเศษนอก มหาวิทยาลัย	๑๕.๔	๑๕.๖	๒๗.๕	๔๑.๔	๒๗.๙
เป็นวิทยากรให้หน่วยราชการและ องค์กรเอกชนทั่วไป	๑๕.๔	๒๓.๔	๔๒.๗	๔๙.๕	๓๘.๔
เป็นกรรมการและที่ปรึกษาคณะ กรรมการให้หน่วยราชการ หรือองค์กรเอกชน	๗.๗	๗.๘	๒๓.๒	๔๖.๔	๒๔.๓

ตารางที่ ๔ (ต่อ) เปรียบเทียบอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ
จำแนกตามระยะเวลารับราชการ ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หน้าที่ต่าง ๆ	ระยะเวลารับราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่				รวม
	น้อยกว่า ๑ ปี (๒๒ คน) (%)	๑-๓ ปี (๗๗ คน) (%)	๔-๕ ปี (๑๓๘ คน) (%)	๑๐-๑๕ ปี (๘๘ คน) (%)	
งานบริการทางวิชาการแก่สังคม (ต่อ)					
ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาทั่ว ๆ ไป (ไม่ใช่ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่)	๒๓.๑	๓๕.๑	๓๘.๘	๔๓.๘	๓๘.๑
เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการของศูนย์ ให้คำปรึกษาทางวิชาการ	๑๑.๕	๑๑.๗	๑๘.๖	๒๗.๓	๑๘.๘
ช่วยเหลืองานของสมาคมต่าง ๆ	๑๘.๒	๒๘.๘	๔๘.๘	๕๘.๖	๔๘.๐
มีส่วนร่วมในงานด้านสื่อสาร มวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	๑๕.๘	๒๘.๗	๓๘.๑	๕๐.๕	๓๕.๕

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยสรุป อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เกือบทุกคนปฏิบัติงานสอนควบคู่กับการให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาหน้าที่ที่อาจารย์ปฏิบัติเป็นจำนวนมากที่สุด คือ งานสอน หน้าที่ที่อาจารย์ปฏิบัติมากรองลงมา คือ ให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา ส่วนอาจารย์ที่ปฏิบัติงานวิจัยช่วยบริหารมหาวิทยาลัย และให้บริการทางวิชาการแก่สังคมนั้นมีจำนวนไม่มากนัก ข้อที่น่าสนใจก็คือ อาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ปฏิบัติงานวิจัยในสนามหรือวิจัยในห้องทดลองมากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ แต่อาจารย์ทั้งสองสาขาวิชาที่ปฏิบัติงานวิจัยจากเอกสารมีจำนวนใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ อาจารย์ทั้งสองสาขาวิชาช่วยปฏิบัติงานต่าง ๆ ในกลุ่มหน้าที่บริหารมหาวิทยาลัย และให้บริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นจำนวนไม่แตกต่างกัน ยกเว้นการช่วยเหลือในด้านสุขภาพอนามัยที่อาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ปฏิบัติมากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์อย่างเห็นได้ชัด ส่วนหนึ่งอาจเนื่องจากอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เช่น อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ มีหน้าที่บริการรักษาคอนไซท์ทุกวัน ส่วนอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ที่ช่วยเหลือในด้านสุขภาพอนามัยจะเป็นเพียงการให้คำแนะนำเท่านั้น

อาจารย์ปฏิบัติงานวิจัย ช่วยบริหารมหาวิทยาลัย และให้บริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นจำนวนน้อยกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ส่วนใหญ่จะมีผลงานทางวิชาการ มีประสบการณ์ในการทำงาน และมีความเข้าใจระบบงานของมหาวิทยาลัย ส่วนอาจารย์นั้น ส่วนใหญ่จะทำงานมาไม่นาน และมักจะอยู่ในช่วงเรียนรู้งานต่าง ๆ นอกจากนั้น บางคนยังขาดความมั่นใจความสามารถของตน และมีประสบการณ์น้อย

อาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ ปฏิบัติงานวิจัย ช่วยบริหารมหาวิทยาลัย และให้บริการทางวิชาการแก่สังคมเป็นจำนวนมากกว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนหนึ่งอาจเนื่องจากอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ เป็นอาจารย์ที่ทำงานมานานหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ขอขี้นตัวหรือขอโอนมาช่วยงาน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีความสามารถในงานวิจัย ยิ่งไปกว่านั้น บางคนยังมีตำแหน่งราชการ

และตำแหน่งวิชาการในระดับสูง^๑ มีความสามารถ ความรับผิดชอบ ประสิทธิภาพ และชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของชุมชน

อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มานานกว่า ๔ ปีปฏิบัติงานวิจัย ช่วยบริหารมหาวิทยาลัย และให้บริการทางวิชาการแก่สังคมมากกว่าอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่น้อยกว่า ๑ ปีอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยกว่า ๑ ปีส่วนใหญ่จะเพิ่งเริ่มทำงานหรือเริ่มเรียนรู้งานใหม่ และมักมุ่งความสนใจในงานสอนมากกว่างานอื่น

สิทธิที่อาจารย์ได้รับ

สิทธิ คือ อำนาจอันชอบธรรมซึ่งปัจเจกบุคคลจะได้รับตามสถานภาพของตน บุคคลในแต่ละสถานภาพจะมีสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน และแม้ว่าบุคคลจะมีสถานภาพเดียวกันก็อาจได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ไม่เท่าเทียมกัน สิทธิเป็นสิ่งเสริมให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สิทธิของอาจารย์ในการศึกษานี้ ได้แก่ สิทธิเลือกวิชาที่จะสอน สิทธิกำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน สิทธิให้คำแนะนำและกำหนดวิธีให้คำแนะนำ สิทธิกำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย สิทธิร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย สิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัย สิทธิร่วมตัดสินใจของคณะและสิทธิร่วมตัดสินใจของภาควิชา

^๑อาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีตำแหน่งราชการระดับ ๒-๔ และ ๕-๑๑ ร้อยละ ๑๐.๔ และ ๐.๕ ส่วนอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ มีร้อยละ ๓๐.๖ และ ๖.๔

อาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ร้อยละ ๒๖.๕ ส่วนอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ มีร้อยละ ๔๓.๕

จากการศึกษาการได้รับสิทธิต่าง ๆ ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (โปรดดูตารางที่ ๕) ปรากฏว่า สิทธิที่อาจารย์ส่วนใหญ่ระบุว่าได้รับ ได้แก่ สิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน (ร้อยละ ๘๕.๔) เป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน (ร้อยละ ๘๗.๗) ร่วมตัดสินใจนโยบายของภาควิชา (ร้อยละ ๘๐.๑) และเลือกวิชาที่จะสอน (ร้อยละ ๗๖.๒) ส่วนสิทธิร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ ๖๕.๒) กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน (ร้อยละ ๖๒.๕) กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย (ร้อยละ ๓๕.๓) ร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ (ร้อยละ ๓๘.๑) และร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัย (ร้อยละ ๒๒.๓) นั้น มีอาจารย์ที่คิดว่าตนมีสิทธิเป็นจำนวนน้อย

ตารางที่ ๕ เปรียบเทียบอาจารย์ที่ได้รับสิทธิต่าง ๆ จำแนกตามสาขาวิชา

สิทธิต่าง ๆ	สาขาวิชา		
	อาจารย์สาขาวิชา วิทยาศาสตร์ (๒๓๐ คน) (%)	อาจารย์สาขาวิชา สังคมศาสตร์ (๑๑๑ คน) (%)	รวม (๓๔๑ คน) (%)
เลือกวิชาที่จะสอน	๗๐.๕	๘๗.๔	๗๖.๒
กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน	๖๐.๐	๖๗.๖	๖๒.๕
กำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน	๘๖.๑	๘๑.๐	๘๗.๗
ให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน	๘๗.๐	๘๔.๖	๘๕.๔
กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานใน มหาวิทยาลัย	๓๕.๒	๔๗.๗	๓๕.๓
มีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	๖๕.๓	๗๑.๒	๖๕.๒
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัย	๒๑.๓	๒๔.๓	๒๒.๓
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ	๓๘.๓	๓๗.๘	๓๘.๑
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของภาควิชา	๘๓.๐	๗๓.๕	๘๐.๑

สิทธิ: สาขาวิชา

สิทธิที่อาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ระบุว่าได้รับกันเป็นจำนวนมากที่สุด ได้แก่ สิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน สิทธิอื่น ๆ ที่มีอาจารย์ระบุว่ามีการร้องลงมาตามลำดับ ได้แก่ สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน ร่วมตัดสินใจของภาควิชา เลือกวิชาที่จะสอน ร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน ร่วมตัดสินใจของคณะ และกำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจของมหาวิทยาลัยนั้น มีอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ที่ระบุว่าได้รับเป็นจำนวนน้อยที่สุด (โปรดดูตารางที่ ๕)

สิทธิที่อาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ระบุว่าได้รับกันเป็นจำนวนมากที่สุด ได้แก่ สิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน สิทธิอื่น ๆ ที่มีอาจารย์ระบุว่ามีการร้องลงมาตามลำดับ ได้แก่ สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน เลือกวิชาที่จะสอน ร่วมตัดสินใจของภาควิชา ร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย และร่วมตัดสินใจของคณะ ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจของมหาวิทยาลัยนั้น มีอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ที่ระบุว่าได้รับเป็นจำนวนน้อยที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบการได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ของอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ จะเห็นได้ว่าอาจารย์ทั้งสองสาขาวิชาที่ระบุว่าได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ มีจำนวนไม่แตกต่างกันมาก ดังจะเห็นได้ว่าสิทธิที่อาจารย์ทั้งสองสาขาวิชาส่วนใหญ่รู้สึกว่ามีคือสิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจของมหาวิทยาลัยนั้น มีอาจารย์ที่ระบุว่าไม่มีสิทธิเป็นจำนวนน้อยที่สุด ข้อที่น่าสังเกตคืออาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์รู้สึกว่ามีสิทธิในเรื่องต่าง ๆ เป็นจำนวนมากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เช่น สิทธิเลือกวิชาที่จะสอน และกำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย ยกเว้นสิทธิร่วมตัดสินใจของคณะ และของภาควิชาที่มีอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์รู้สึกว่ามีสิทธิเป็นจำนวนมากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์

สิทธิ: ตำแหน่งวิชาการ

สิทธิที่อาจารย์ระบุว่าได้รับกันเป็นจำนวนมากที่สุด ได้แก่ สิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน สิทธิอื่น ๆ ที่มีอาจารย์ระบุว่ามีการร้องลงมาตามลำดับ ได้แก่ สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน เลือกวิชาที่จะสอน ร่วมตัดสินใจนโยบายของภาควิชา ร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย และร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัยนั้น มีอาจารย์ที่ระบุว่าได้รับเป็นจำนวนน้อยที่สุด (โปรดดูตารางที่ ๑๐)

สิทธิที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ระบุว่าได้รับกันเป็นจำนวนมากที่สุด ได้แก่ สิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของภาควิชา สิทธิอื่น ๆ ที่มีผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ระบุว่ามีการร้องลงมาตามลำดับ ได้แก่ สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน ให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน เลือกวิชาที่จะสอน ร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน ร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ และกำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัยนั้น มีผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ระบุว่าได้รับเป็นจำนวนน้อยที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบการได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ของอาจารย์กับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ จะเห็นได้ว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ระบุว่าได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ เป็นจำนวนมากกว่าอาจารย์อย่างเห็นได้ชัด เช่น สิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัย ของคณะ และของภาควิชา นอกจากนี้ อาจารย์ทุกตำแหน่งวิชาการยังระบุว่าได้รับสิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนน้อยที่สุด ส่วนสิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัยนั้น อาจารย์ กับผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์รู้สึกว่าจะได้รับไม่แตกต่างกันนัก

ตารางที่ ๑๐ เปรียบเทียบอาจารย์ที่ได้รับสิทธิต่าง ๆ จำแนกตามตำแหน่งวิชาการ

สิทธิต่าง ๆ	ตำแหน่งวิชาการ		รวม (๓๔๑ คน) ^๑ (%)
	อาจารย์ (๑๒๖ คน) (%)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์ (๑๑๕ คน) (%)	
เลือกวิชาที่จะสอน	๗๑.๐	๘๕.๖	๗๖.๖
กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน	๕๗.๐	๗๓.๙	๖๖.๕
กำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน	๘๘.๒	๙๘.๑	๘๗.๗
ให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน	๘๘.๖	๙๒.๘	๘๙.๘
กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย	๓๗.๖	๕๒.๘	๓๙.๓
มีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	๖๓.๘	๗๙.๗	๖๙.๖
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัย	๑๑.๘	๔๑.๕	๒๖.๓
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ	๒๘.๕	๕๕.๙	๓๘.๑
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของภาควิชา	๗๐.๖	๙๘.๓	๘๐.๑

^๑กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๔๑ คน แต่ไม่ระบุตำแหน่งวิชาการ ๖ คนคงเหลือ

๓๓๙ คน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิทธิ: สถานที่ทำงานครั้งแรก

สิทธิที่อาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ระบุว่าได้รับกันเป็นจำนวนมากที่สุด ได้แก่ สิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน สิทธิอื่น ๆ ที่มีอาจารย์ระบุว่ามีการร้องลงมาตามลำดับ ได้แก่ สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน ร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ เลือกวิชาที่จะสอน ร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย ร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัยนั้น มีอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ระบุว่าได้รับเป็นจำนวนน้อยที่สุด (โปรดดูตารางที่ ๑๑)

สิทธิที่อาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ ระบุว่าได้รับกันเป็นจำนวนมากที่สุด ได้แก่ สิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน สิทธิอื่น ๆ ที่มีอาจารย์ระบุว่ามีการร้องลงมาตามลำดับ ได้แก่ สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน ร่วมตัดสินใจนโยบายของภาควิชา เลือกวิชาที่จะสอน ร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน ร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัยนั้น มีอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ ระบุว่าได้รับเป็นจำนวนน้อยที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบการได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ของอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ของอาจารย์ทั้งสองกลุ่มนี้ระบุว่าได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันมาก ดังจะเห็นได้ว่าสิทธิที่อาจารย์ทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่รู้สึกมี คือ สิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัยนั้น มีอาจารย์ระบุว่าไม่มีสิทธิเป็นจำนวนน้อยที่สุด ข้อที่น่าสังเกต คือ อาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในหน่วยงานอื่น ๆ รู้สึกว่ามีสิทธิในเรื่องต่าง ๆ เป็นจำนวนมากกว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เช่น สิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัย และของคณะ

ตารางที่ ๑๑ เปรียบเทียบอาจารย์ที่ได้รับสิทธิต่าง ๆ จำแนกตามสถานที่ทำงานครั้งแรก

สิทธิต่าง ๆ	สถานที่ทำงานครั้งแรก		รวม (๓๔๑ คน) ^๑ (%)
	มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ (๑๘๒ คน) (%)	หน่วยงาน อื่น ๆ (๑๕๗ คน) (%)	
เลือกวิชาที่จะสอน	๗๐.๘	๘๒.๒	๗๖.๒
กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน	๖๑.๐	๖๕.๐	๖๒.๕
กำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน	๘๗.๘	๘๗.๘	๘๗.๗
ให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน	๘๘.๕	๘๑.๑	๘๕.๘
กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย	๓๓.๐	๔๗.๑	๓๘.๓
มีส่วนร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย	๖๓.๗	๗๕.๘	๖๙.๒
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัย	๑๓.๒	๓๓.๑	๒๒.๓
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ	๓๓.๐	๔๔.๖	๓๘.๑
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของภาควิชา	๗๖.๘	๘๔.๗	๘๐.๑

^๑กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๔๑ คน แต่ไม่ระบุสถานที่ทำงานครั้งแรก ๒ คน คงเหลือ ๓๓๙ คน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิทธิ: ระยะเวลาบริหารราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยกว่า ๑ ปีระบุว่าได้รับสิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนนเป็นจำนวนมากที่สุด สิทธิอื่น ๆ ที่มีอาจารย์ระบุว่าได้รับรองลงมา ได้แก่ สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน ร่วมตัดสินใจนโยบายของภาควิชา ร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เลือกวิชาที่จะสอน กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย ร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัยนั้นมีอาจารย์ที่ระบุว่าได้รับเป็นจำนวนน้อยที่สุด (โปรดดูตารางที่ ๑๒)

ส่วนอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานตั้งแต่ ๑-๓ ปีระบุว่าได้รับสิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนนเป็นจำนวนมากที่สุด เช่นเดียวกัน สิทธิอื่น ๆ ที่มีอาจารย์ระบุว่าได้รับรองลงมา คือ สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน เลือกวิชาที่จะสอน ร่วมตัดสินใจนโยบายของภาควิชา ร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย ร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัย มีอาจารย์ที่ระบุว่าได้รับเป็นจำนวนน้อยที่สุด

เช่นเดียวกัน อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานตั้งแต่ ๔ ปีแต่ไม่เกิน ๘ ปีระบุว่าได้รับสิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนนเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน ร่วมตัดสินใจนโยบายของภาควิชา เลือกวิชาที่จะสอน ร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย ร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัย มีอาจารย์ที่ระบุว่าได้รับเป็นจำนวนน้อยที่สุด

อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไประบุว่าได้รับสิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอนเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ สิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของภาควิชา ให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน เลือกวิชาที่จะสอน ร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน ร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย ส่วนสิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัยนั้นมีอาจารย์ที่ระบุว่าได้รับเป็นจำนวนน้อยที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบการได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ของอาจารย์ตามระยะเวลาับ
ราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยที่สุด คือ
น้อยกว่า ๑ ปีจนถึงอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานนานที่สุด คือ ๑๐-๑๕ ปีระบุว่าได้รับสิทธิใน
เรื่องต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันมากนัก เช่น สิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน กำหนดจำนวน
ชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัย และร่วมในกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ มีอาจารย์
ทุกกลุ่มที่ระบุว่าได้รับสิทธิให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนนเป็นจำนวนมากที่สุด ยกเว้น
อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไประบุว่าได้รับสิทธิกำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน
เป็นจำนวนมากที่สุด และอาจารย์ทุกกลุ่มยังระบุว่าได้รับสิทธิร่วมตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัย
เป็นจำนวนน้อยที่สุดเหมือนกันอีกด้วย ส่วนอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไประบุ
ว่าได้รับสิทธิเลือกวิชาที่จะสอน กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน ร่วมตัดสินใจนโยบายของ
คณะ และของภาควิชาเป็นจำนวนมากที่สุด และมากกว่าอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยกว่า
๑ ปีอย่างเห็นได้ชัด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๒ เปรียบเทียบอาจารย์ที่ได้รับสิทธิต่าง ๆ
จำแนกตามระยะเวลาบริหารราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สิทธิต่าง ๆ	ระยะเวลาบริหารราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่				รวม (๓๔๑ คน) (%)
	น้อยกว่า ๑ ปี (๒๖ คน) (%)	๑-๓ ปี (๗๗ คน) (%)	๔-๘ ปี (๑๓๘ คน) (%)	๑๐-๑๕ ปี (๕๕ คน) (%)	
เลือกวิชาที่จะสอน	๕๐.๐	๗๐.๑	๗๘.๓	๘๘.๘	๗๖.๒
กำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอน	๓๘.๕	๕๘.๗	๖๓.๐	๖๘.๗	๖๒.๕
กำหนดเนื้อหาวิชาและวิธีสอน	๖๕.๘	๘๕.๗	๘๘.๑	๙๖.๘	๘๗.๗
ให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน	๗๓.๑	๘๘.๖	๙๔.๒	๘๖.๘	๘๘.๘
กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงาน ในมหาวิทยาลัย	๒๓.๑	๓๘.๐	๔๑.๓	๔๑.๘	๓๘.๓
มีส่วนร่วมในกิจกรรมของ มหาวิทยาลัย	๕๗.๗	๖๗.๕	๗๐.๓	๗๑.๗	๖๘.๒
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของ มหาวิทยาลัย	๓.๘	๑๑.๗	๒๓.๒	๓๓.๓	๒๕.๓
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของคณะ	๑๑.๕	๒๖.๐	๓๖.๒	๕๖.๖	๓๘.๑
มีส่วนร่วมตัดสินใจนโยบายของ ภาควิชา	๖๑.๕	๖๘.๘	๘๑.๒	๙๑.๘	๘๐.๑

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๔๑ คน แต่ไม่ระบุระยะเวลาบริหารราชการใน
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๑ คนคงเหลือ ๓๔๐ คน

ข้อที่น่าสังเกตจากการวิเคราะห์สิทธิที่อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้รับใน
ประเด็นย่อยต่าง ๆ คือ สาขาวิชา ตำแหน่งวิชาการ สถานที่ทำงานครั้งแรก และระยะเวลา
รับราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สิทธิที่อาจารย์ส่วนใหญ่ระบุว่าได้รับเป็นจำนวนมากที่สุด
คือ ให้คะแนนและกำหนดวิธีให้คะแนน ยกเว้นผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ
ศาสตราจารย์ที่ระบุว่าได้รับสิทธิร่วมตัดสินใจของภาควิชาเป็นจำนวนมากที่สุด ส่วนสิทธิ
ที่อาจารย์ระบุว่ามีเป็นจำนวนน้อยที่สุดคือ ร่วมตัดสินใจของมหาวิทยาลัยซึ่งตรงกันหมดทุก
ประเด็นเช่นนี้ ชี้ให้เห็นว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ส่วนใหญ่รู้สึกว่ามีเสรีภาพทางวิชา
การ แต่ยังคงขาดสิทธิร่วมบริหารมหาวิทยาลัย

ส่วนใหญ่ของอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์
รู้สึกว่าได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันมาก ยกเว้นสิทธิเลือกวิชาที่จะสอน และ
กำหนดจำนวนชั่วโมงการทำงานในมหาวิทยาลัยซึ่งอาจารย์ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์รู้สึกว่าได้
รับเป็นจำนวนมากกว่าอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้อาจเนื่องจาก
วิชาในสาขาสังคมศาสตร์จะมีความคล้ายคลึงหรือคาบเกี่ยวกันมาก ในขณะที่วิชาในสาขาวิชา
ศาสตร์จะมีลักษณะเฉพาะมากกว่า นอกจากนี้ บางลักษณะงานของอาจารย์ในสาขาวิชาวิทยา
ศาสตร์จำเป็นต้องปฏิบัติให้ห้องทดลองหรือภายในมหาวิทยาลัย เช่น งานวิจัยในห้องทดลองหรือ
งานบริการด้านสุขภาพอนามัย เป็นต้น

เนื่องจากผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบพิจารณาและตัดสินใจนโยบายของมหาวิทยาลัย ของคณะ
และของภาควิชา ได้แก่ อธิการบดี คณบดีและหัวหน้าภาควิชา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีตำแหน่ง
วิชาการ เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ดังนั้น ในการวิเคราะห์
จึงพบว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ที่รู้สึกว่าได้รับสิทธิร่วมตัดสินใจ
นโยบายของมหาวิทยาลัย ของคณะ และของภาควิชาเป็นจำนวนมากกว่าอาจารย์

อาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรก
ในหน่วยงานอื่น ๆ ส่วนใหญ่รู้สึกว่าได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ไม่แตกต่างกันนัก ยกเว้นการ
ได้รับสิทธิร่วมตัดสินใจของมหาวิทยาลัย และของคณะซึ่งอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกใน

หน่วยงานอื่น ๆ ส่วนใหญ่รู้สึกว่าจะได้รับสิทธินี้เป็นจำนวนมากกว่าอาจารย์ที่ทำงานครั้งแรกในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อย่างเห็นได้ชัด

อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานนานย่อมมีประสบการณ์และความชำนาญในงานสอน และโดยที่อาจารย์กลุ่มนี้ส่วนใหญ่รู้สึกว่ามีความรู้เลือกวิชาที่จะสอน ตลอดจนกำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอนด้วย จึงช่วยให้เข้าใจได้ว่าอาจารย์ที่ทำงานมานานไม่รู้สึกว่าล้าวกใจในการปฏิบัติหน้าที่สอน ข้อที่น่าสังเกต คือ อาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานนานโดยเฉพาะกลุ่มที่ทำงานนานกว่า ๑๐ ปีรู้สึกว่าได้รับสิทธิร่วมตัดสินใจของคณะ และของภาควิชาเป็นจำนวนมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากอาจารย์ที่มีระยะเวลาทำงานน้อยโดยเฉพาะในกลุ่มที่ทำงานน้อยกว่า ๑ ปีกลับรู้สึกว่าได้รับสิทธิเลือกวิชาที่จะสอน และกำหนดจำนวนชั่วโมงในการสอนเป็นจำนวนน้อยที่สุด ทั้งยังรู้สึกว่าได้รับสิทธิร่วมตัดสินใจของคณะ และของภาควิชาเป็นจำนวนน้อยที่สุดอีกด้วย

แม้ว่าการวิเคราะห์การปฏิบัติหน้าที่และการได้รับสิทธิของอาจารย์ในบทนี้จะเน้นวิเคราะห์หน้าที่ที่อาจารย์ปฏิบัติและสิทธิที่อาจารย์ได้รับ ซึ่งช่วยให้ได้ทราบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ปฏิบัติหน้าที่และได้รับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ หลายประการแล้ว การวิเคราะห์ในบทนี้ยังช่วยให้ได้ทราบด้วยว่าอาจารย์มีหน้าที่ความรับผิดชอบและมีสิทธิในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้ว่าบางหน้าที่มีอาจารย์ระบุว่าปฏิบัติเป็นจำนวนมาก และบางหน้าที่ก็มีอาจารย์ระบุว่าปฏิบัติกันเพียงไม่กี่คน และในเรื่องสิทธิก็เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การที่อาจารย์ระบุว่าปฏิบัติหน้าที่อะไรหรือมีสิทธิอะไรบ้างนั้น มิได้ช่วยให้เข้าใจได้เสมอไปว่าอาจารย์ชอบปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ หรือชอบมีสิทธิต่าง ๆ เหล่านั้น ดังนั้น เพื่อให้ผู้สนใจศึกษามบทบาทของอาจารย์ได้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับบทบาทที่อาจารย์ปรารถนา นั่นคือได้ทราบว่าหน้าที่และสิทธิต่าง ๆ ที่อาจารย์ชอบมีอะไรบ้าง การวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ในการศึกษานี้ จึงมุ่งวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามอาจารย์โดยตรงเกี่ยวกับหน้าที่และสิทธิที่อาจารย์ชอบอีกประเด็นหนึ่ง ดังจะได้เสนอผลสรุปวิเคราะห์ในบทต่อไป